

ORGANIZATION OF SOCIAL EXPERIENCE ACTIVITIES FOR STUDENTS IN TEACHING HISTORY IN HIGH SCHOOL (CASE STUDY OF HIGH SCHOOLS IN THAI NGUYEN CITY)

Ha Thi Thu Thuy*, Hoang Thi Le

TNU – University of Education

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	25/4/2023	Social experiences for students in history teaching are essential in today's general education. In the general education program in Vietnam, History is a compulsory subject that contributes to the development of students' abilities and qualities. This study aims to improve the effectiveness of social experiential activities in teaching 10th grade History in high schools. On the basis of theoretical research, the article has proposed a number of measures to organize social experiential activities in historical pedagogy at the same time carrying out pedagogical experimentation. The test results of the two experimental and control classes combined showed a significant difference when teaching history with organized social experiences to students. The proposed measures contribute to creating interest in learning, helping them to form and develop the necessary competencies when applying historical knowledge to social life. The results of the study are useful references for history teachers in high schools in the teaching process.
Revised:	30/5/2023	
Published:	30/5/2023	
KEYWORDS		
Experiential activities		
Social experience		
Teaching history		
Teaching methods		
History		

TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM XÃ HỘI CHO HỌC SINH TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ Ở TRƯỜNG PHỔ THÔNG (NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP TRƯỜNG THPT ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN)

Hà Thị Thu Thủy*, Hoàng Thị Lê

Trường Đại học Sư phạm – ĐH Thái Nguyên

THÔNG TIN BÀI BÁO		TÓM TẮT
Ngày nhận bài:	25/4/2023	Hoạt động trải nghiệm xã hội cho học sinh trong dạy học lịch sử là điều cần thiết trong giáo dục phổ thông hiện nay. Trong chương trình giáo dục phổ thông ở Việt Nam, Lịch sử là môn học bắt buộc góp phần phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh. Nghiên cứu này nhằm mục đích nâng cao hiệu quả của các hoạt động trải nghiệm xã hội trong dạy học Lịch sử lớp 10 ở trường phổ thông. Trên cơ sở nghiên cứu lí luận, bài viết đã đề xuất một số biện pháp tổ chức hoạt động trải nghiệm xã hội trong dạy học lịch sử đồng thời với thực hiện thử nghiệm sư phạm. Kết quả bài kiểm tra của hai lớp thực nghiệm và đối chứng cho thấy sự khác biệt rõ rệt khi dạy học lịch sử có tổ chức hoạt động trải nghiệm xã hội cho học sinh. Các biện pháp đề xuất góp phần tạo hứng thú học tập, giúp các em hình thành và phát triển được những năng lực cần thiết khi vận dụng kiến thức lịch sử vào đời sống xã hội. Kết quả của nghiên cứu là tài liệu tham khảo hữu ích cho giáo viên lịch sử ở trường phổ thông trong quá trình dạy học.
Ngày hoàn thiện:	30/5/2023	
Ngày đăng:	30/5/2023	
TỪ KHÓA		
Hoạt động trải nghiệm		
Trải nghiệm xã hội		
Dạy học Lịch sử		
Phương pháp dạy học		
Lịch sử		

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.7816>

* Corresponding author. Email: thuyhtt@tnue.edu.vn

1. Giới thiệu

Xã hội hóa giáo dục là một chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước nhằm đẩy mạnh sự nghiệp giáo dục và đào tạo, coi giáo dục – đào tạo là quốc sách hàng đầu, là một trong những giải pháp chiến lược chủ yếu để thực hiện mục tiêu phát triển giáo dục, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước trong thời kỳ đổi mới và hội nhập quốc tế hiện nay. Thế kỉ XXI, thế kỉ của hội nhập và phát triển, chất lượng nguồn nhân lực của quốc gia đều phụ thuộc vào khả năng học tập của mỗi công dân.

Lịch sử là một môn học bắt buộc có vai trò cung cấp kiến thức cơ bản về lịch sử Việt Nam và lịch sử thế giới, góp phần quan trọng hình thành nhân cách, những phẩm chất tốt đẹp, lòng yêu nước cho học sinh. Đặc biệt, trong giai đoạn hội nhập và phát triển hiện nay, môn Lịch sử còn đảm nhận trách nhiệm bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc. Do vậy, dạy học lịch sử như thế nào để gắn liền giữa kiến thức nhà trường với xã hội là vấn đề được nhiều nhà nghiên cứu khoa học giáo dục quan tâm.

Đã có nhiều công trình, bài báo liên quan đến nguyên tắc, quy trình, biện pháp và hình thức tổ chức hoạt động trải nghiệm xã hội cho học sinh trong dạy học nói chung và dạy học các môn thuộc nhóm môn khoa học nói riêng. Khi nghiên cứu về nguyên tắc thực hiện, tác giả Phạm Thị Ánh Hồng [1] đưa ra một số nguyên tắc xây dựng các hoạt động trải nghiệm giáo dục phòng chống thiên tai gắn với thực tiễn địa phương. Cũng nghiên cứu về vấn đề này, trong nghiên cứu của mình, tác giả Trần Hoài Phương [2] đã đưa ra các đánh giá về hoạt động trải nghiệm môn Ngữ văn dựa trên nguyên tắc, thiết kế tiêu chí và thang đánh giá. Trong nghiên cứu của tác giả Trần Thị Gái và cộng sự [3], quy trình thiết kế hoạt động trải nghiệm thiên nhiên đã được trình bày và làm rõ. Nghiên cứu về các biện pháp tổ chức, tác giả Hoàng Công Kiên và cộng sự [4] đã đề xuất nhiều biện pháp tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh như sử dụng các trò chơi trong dạy học [5], hoặc thành lập các câu lạc bộ để phát huy tính tích cực và tự giác học tập của học sinh [6]. Bên cạnh đó, trong nghiên cứu của tác giả Phạm Thị Nhạn [7] đã tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh trong dạy học theo hình thức dạy học dự án.

Các công trình của các nhà khoa học với nhiều cách tiếp cận ở những khía cạnh khác nhau đã đề cập đến việc tổ chức trải nghiệm xã hội cho học sinh ở trường phổ thông. Tuy nhiên, chưa có công trình nào đi sâu nghiên cứu một cách hệ thống, cụ thể về việc tổ chức hoạt động trải nghiệm xã hội trong dạy học Lịch sử 10. Do đó, bài viết sẽ tập trung làm sáng tỏ và đề xuất một số biện pháp tổ chức hoạt động trải nghiệm xã hội trong dạy học môn Lịch sử 10 tại trường THPT địa bàn thành phố Thái Nguyên, góp phần vào việc phát huy tính tích cực, sáng tạo của học sinh trong quá trình học tập môn Lịch sử.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng hai phương pháp nghiên cứu lí luận và phương pháp nghiên cứu thực tiễn. Trong nghiên cứu lí luận, tác giả sử dụng phương pháp nghiên cứu khoa học giáo dục, đề xuất một số biện pháp trải nghiệm xã hội trong dạy học lịch sử. Trong nghiên cứu thực tiễn, tác giả đã tiến hành sử dụng phương pháp thử nghiệm sư phạm. Tác giả đã tiến hành soạn hai kế hoạch bài dạy và tiến hành thử nghiệm tại lớp 10A8 (gồm 30 học sinh) và lớp 10A9 (gồm 30 học sinh) ở trường THPT Đồng Hỷ. Kế hoạch bài dạy đối chứng được dạy tại lớp 10A8 theo phương pháp truyền thống, không chú trọng nhiều đến các biện pháp phát huy tính tích cực, độc lập của học sinh. Kế hoạch bài dạy thử nghiệm được tiến hành tại lớp 10A9 theo phương pháp đổi mới, có sử dụng những biện pháp đã được đề xuất trong bài báo. Cuối bài học, tác giả tiến hành đánh giá học sinh thông qua bài kiểm tra và tiến hành phỏng vấn một số em học sinh lớp thử nghiệm.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Khái niệm về trải nghiệm xã hội

Hoạt động trải nghiệm xã hội là một bộ phận của quá trình giáo dục, được tổ chức ngoài giờ học các môn văn hóa trên lớp và có mối quan hệ bổ sung, hỗ trợ cho hoạt động dạy học. Thông

qua các hoạt động thực hành, những việc làm cụ thể và các hành động của học sinh, hoạt động trải nghiệm khai thác kinh nghiệm của mỗi cá nhân, tạo cơ hội cho các em vận dụng một cách tích cực những kiến thức đã học vào thực tế và đưa ra được những sáng kiến của mình, từ đó phát huy và nuôi dưỡng tính sáng tạo của mỗi cá nhân học sinh (HS). Khái niệm này cho thấy, so với các hoạt động ngoài giờ lên lớp đang được tiến hành trong trường phổ thông thì hoạt động trải nghiệm xã hội phong phú hơn về nội dung, phương pháp và hình thức hoạt động. Đặc biệt là phù hợp với mục tiêu phát triển những phẩm chất, năng lực nhất định của học sinh.

3.2. Vai trò của việc tổ chức hoạt động trải nghiệm xã hội cho học sinh trong dạy học Lịch sử ở trường phổ thông

Trải nghiệm xã hội làm tăng tính hấp dẫn trong học tập. Hình thức dạy học trải nghiệm là hình thức giáo dục học sinh theo hình thức dạy học ngoài thực tế, trên các vật thật; có vị trí, vai trò rất quan trọng, là cầu nối giữa hoạt động giảng dạy và học tập trên lớp với giáo dục học sinh ngoài lớp. Học sinh vận dụng kiến thức học được vào cuộc sống một cách linh hoạt, tránh nhàm chán. Điều này giúp phát huy được tính tích cực, tư duy độc lập sáng tạo và khai thác tiềm năng của học sinh bằng sự nỗ lực của chính bản thân mình. Trải nghiệm xã hội chú trọng vào việc giúp học sinh khai thác những tiềm năng sẵn có, định hình những thói quen, tính cách tốt ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường để tạo nền móng vững chắc cho sự phát triển tiếp theo. Phương pháp học này không áp đặt học sinh mà giáo viên chỉ quan sát và đưa ra các gợi ý, trợ giúp các em, khuyến khích tối đa sự sáng tạo của học sinh.

Trải nghiệm xã hội tạo điều kiện kết nối các kiến thức khoa học liên ngành. Nội dung học tập trải nghiệm xã hội rất phong phú và đa dạng, mang tính tổng hợp kiến thức kỹ năng của nhiều môn học, nhiều lĩnh vực học tập và giáo dục như: giáo dục trí tuệ, giáo dục kỹ năng sống, giáo dục đạo đức, giáo dục thẩm mỹ và thể chất,... Chính nhờ đặc trưng này mà học tập trải nghiệm xã hội trở nên gần gũi, thiết thực với cuộc sống, giúp các em vận dụng vào trong cuộc sống một cách dễ dàng và thuận lợi hơn. Trải nghiệm xã hội trong môn Lịch sử có thể tích hợp với môn Địa lý, Giáo dục công dân,...

Trải nghiệm xã hội gắn kết giữa người dạy và người học. Trải nghiệm xã hội đòi hỏi người học vận dụng, tiếp thu kiến thức từ những kinh nghiệm thực tế, phát huy tốt nhất khả năng và sự sáng tạo ở mỗi người học.

Trải nghiệm xã hội là mô hình học tập tiên tiến nhằm giúp học sinh hoàn thiện bản thân mình. Học tập trải nghiệm xã hội tạo ra sự tự tin cho học sinh trong học tập, hình thành năng lực học tập cho học sinh: lập kế hoạch, tổ chức làm việc nhóm, thu thập và xử lý thông tin, lập báo cáo, thuyết trình, đánh giá và tự đánh giá. Qua các giờ học đó, học sinh sẽ cảm thấy yêu thích môn học và hiểu kiến thức một cách sâu sắc hơn. Ngoài ra, trải nghiệm xã hội là điều kiện học hỏi lẫn nhau, giúp học sinh phát huy tính tích cực tự học, sáng tạo, tính tự giác, giúp các em phát huy tốt các kỹ năng như: kỹ năng giao tiếp, kỹ năng hợp tác... Các bài giảng gắn với thực tiễn đời sống, tăng thời gian thực hành đã giúp cho học sinh động não, trải nghiệm và giải quyết những vấn đề của cuộc sống linh hoạt, hiệu quả hơn.

3.3. Một số biện pháp tổ chức trải nghiệm xã hội trong dạy học Lịch sử 10 ở trường THPT thành phố Thái Nguyên

3.3.1. Tổ chức cho học sinh tham quan, thực tế lịch sử

Tham quan, thực tế là một hình thức tổ chức học tập thực tế hấp dẫn đối với học sinh. Mục đích của tham quan, thực tế là để học sinh được đi thăm, tìm hiểu và học hỏi kiến thức, tiếp xúc với các di tích lịch sử, văn hóa, công trình, nhà máy... ở xa nơi học sinh đang sống, học tập, giúp học sinh có được những kinh nghiệm thực tế, từ đó có thể áp dụng vào cuộc sống của chính mình. Nội dung tham quan, thực tế có tính giáo dục tổng hợp đối với học sinh như: giáo dục lòng yêu thiên nhiên, quê hương, đất nước, giáo dục truyền thống cách mạng, truyền thống lịch sử, truyền thống của Đảng, của Đoàn, của Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh. Các lĩnh vực

tham quan, thực tế có thể được tổ chức ở nhà trường phổ thông là: Tham quan các danh lam thắng cảnh, di tích lịch sử, văn hóa; Tham quan các công trình công cộng, nhà máy, xí nghiệp; Tham quan các cơ sở sản xuất, làng nghề; Tham quan các Viện bảo tàng theo các chủ đề học tập, theo các hoạt động nhân đạo...

Để chuẩn bị cho việc tổ chức trải nghiệm tham quan chu đáo, cần phải có kế hoạch và phương pháp tiến hành tốt: Khi chuẩn bị cho kế hoạch tham quan tại một địa điểm lịch sử, giáo viên (GV) cần xây dựng kế hoạch chi tiết, phù hợp với phân phối chương trình và kế hoạch dạy học rồi đề xuất với nhà trường. Để tham quan mang lại hiệu quả, GV cần lựa chọn địa điểm lịch sử có gần liền với các nội dung bài học, và không cách quá xa để tránh gây sự mệt nhọc cho các em. Trước buổi tham quan, GV cần nhắc nhở học sinh chuẩn bị những dụng cụ học tập cần thiết như sổ ghi chép, bút, máy ghi âm, máy ảnh... để ghi chép những nội dung học tập cần thiết. GV có thể cung cấp một số trò chơi lịch sử trong chuyến tham quan tại các khu di tích lịch sử - văn hoá như Bảo tàng văn hoá các dân tộc Việt Nam. Kết thúc tham quan, GV yêu cầu HS viết bài thu hoạch dưới dạng cảm nhận về chuyến đi và rút ra nhận xét... Tùy thuộc vào nội dung mà GV có thể tổ chức cho HS tham quan với hệ thống di tích lịch sử, văn hoá khác nhau. Điều quan trọng là phải gần liền với nội dung lịch sử, giúp làm phong phú hơn tri thức đã tiếp nhận, hiểu hơn và tự hào hơn về truyền thống quê hương.

Ví dụ: Khi dạy học nội dung: Đời sống vật chất và tinh thần của cộng đồng các dân tộc Việt Nam, GV tổ chức cho HS tham quan tại Bảo tàng văn hoá các dân tộc Việt Nam.

Bước 1: Đầu tiên, giáo viên cần đi tiền trạm và xây dựng kế hoạch cụ thể đề xuất cho HS tham quan tại Bảo tàng văn hoá các dân tộc Việt Nam.

Bước 2: GV phổ biến cho học sinh chuẩn bị những tài liệu học tập cần thiết cho buổi tham quan trước hai tuần trước khi đi. Chia học sinh thành 3 nhóm, mỗi nhóm có một nhiệm vụ học tập khác nhau. Nhóm 1: Tìm hiểu đời sống vật chất và tinh thần của các dân tộc thuộc nhóm ngữ hệ Nam Á. Nhóm 2: Tìm hiểu về đời sống vật chất và tinh thần của các dân tộc thuộc nhóm ngữ hệ Thái – Kai-đa và Mông-Dao. Nhóm 3: Tìm hiểu về đời sống vật chất và tinh thần của các dân tộc thuộc nhóm ngữ hệ Nam Đảo và Hán- Tạng. Sản phẩm học tập của các mỗi nhóm sẽ được trình bày dưới dạng sách ảnh và được nộp lại cho giáo viên vào tiết học sau.

Bước 3: Tiến hành tham quan Bảo tàng văn hoá các dân tộc Việt Nam. Trong quá trình tham quan bảo tàng, GV cần yêu cầu HS lắng nghe, chú ý ghi chép những nội dung mà thuyết minh viên thuyết minh. Bên cạnh đó, các học sinh cũng cần chụp ảnh, lên ý tưởng cho bài tập nhóm của mình.

Bước 4: Kết thúc tham quan, GV có thể hỏi các học sinh cảm nhận như thế nào sau buổi học. GV cũng cần nhắc nhở học sinh hoàn thành nhiệm vụ học tập được giao và nộp vào tiết học tới.

3.3.2. Thành lập và phát triển câu lạc bộ trải nghiệm

Câu lạc bộ (CLB) là hình thức sinh hoạt ngoại khóa của những nhóm học sinh cùng sở thích, nhu cầu, năng khiếu,... dưới sự định hướng của những nhà giáo dục nhằm tạo môi trường giao lưu thân thiện, tích cực giữa các học sinh với nhau, giữa học sinh với thầy cô giáo, và với những người lớn khác. Hoạt động của CLB tạo cơ hội để học sinh được chia sẻ những kiến thức, hiểu biết của mình về các lĩnh vực mà các em quan tâm, qua đó phát triển các kỹ năng của học sinh như kỹ năng giao tiếp; kỹ năng lắng nghe và biểu đạt ý kiến; kỹ năng trình bày suy nghĩ, ý tưởng; kỹ năng viết bài, kỹ năng chụp ảnh, kỹ năng hợp tác, làm việc nhóm, kỹ năng ra quyết định và giải quyết vấn đề.

Việc thành lập các CLB dưới sự quản lý và định hướng của nhà trường đem đến rất nhiều lợi ích cho bản thân các HS và nhà trường như: giúp nhà trường quản lý và giáo dục HS một cách bài bản và sáng tạo, tạo ra môi trường hữu ích cho các em HS học hỏi lẫn nhau, tạo ra cơ hội để các HS kết bạn và cùng nhau trưởng thành, mang tính nghề nghiệp cao. Nhận thấy tầm quan trọng của các hoạt động thực tiễn đó, tác giả đã tiến hành nghiên cứu và thử nghiệm thành lập và phát triển CLB trong tổ chức hoạt động trải nghiệm xã hội cho HS lớp 10 trong dạy học lịch sử Việt Nam.

Hình thức câu lạc bộ (CLB) là hoạt động trải nghiệm giúp HS rèn luyện kỹ năng môn học, góp phần làm sâu sắc kiến thức đã học và bồi dưỡng tình cảm học tập với môn học. Thành lập câu lạc bộ trải nghiệm sẽ giúp các em biết vận dụng những kỹ năng và kinh nghiệm sẵn có để hình thành và phát huy các năng lực của bản thân. Các bước để thành lập CLB trải nghiệm lịch sử (History Experience Club) bao gồm:

Bước 1: Chuẩn bị: GV khảo sát nhu cầu, nguyện vọng của HS về việc tham gia câu lạc bộ trải nghiệm, lưu ý xem xét nhu cầu tham gia của HS xuất phát từ những động cơ nào, thời gian tổ chức được đại đa số HS chọn đăng ký tham gia. Đồng thời, cần xác định cơ sở vật chất, nguồn tài chính hoạt động CLB, định mức thu chi cụ thể và phải được thông qua cấp lãnh đạo nhà trường xét duyệt trước khi công bố đến phụ huynh HS. Tiếp đó là có chuẩn bị kế hoạch về thời gian, xác định địa điểm hoạt động của CLB sau khi được thành lập. Thành lập danh sách Ban Chủ nhiệm CLB lâm thời và tuyên truyền thông qua các buổi sinh hoạt dưới cờ, sinh hoạt lớp chủ nhiệm, nhằm thu hút sự quan tâm của đông đảo HS.

Bước 2: Tổ chức ra mắt CLB trải nghiệm lịch sử. Bước này cần thực hiện các nhiệm vụ như khai mạc, tuyên bố lý do thành lập CLB; đọc và thông qua quyết định thành lập CLB, giới thiệu nội quy và công bố sơ lược chương trình hoạt động của CLB.

Bước 3: Triển khai CLB trải nghiệm lịch sử (History Experience Club). Đây là khâu có ý nghĩa quan trọng, xây dựng nền móng sơ khai, quyết định đến sự thành công hay thất bại trong suốt quá trình hoạt động. Giai đoạn này, Ban chủ nhiệm cần phải vạch ra được mục tiêu cần hướng đến và phân công công việc cụ thể cho các thành viên. Ban chủ nhiệm cùng cần chuẩn bị nội dung, tổ chức trải nghiệm, đề ra các kế hoạch theo tuần, tháng, quý, năm. Mỗi thành viên trong CLB cần phải thực hiện tốt nhiệm vụ của mình. Tích cực tổ chức trải nghiệm cho các em, giao lưu với các CLB bạn, tham gia các cuộc thi do nhà trường tổ chức. Ban chủ nhiệm cũng cần đánh giá rút kinh nghiệm hoạt động theo chương trình CLB đã đề ra. Thông qua việc tham gia CLB trải nghiệm lịch sử (History Experience Club), HS sẽ học được cách thẩm định lại nhận thức, hiểu biết của mình.

3.3.3. Tổ chức cho học sinh tham gia các hoạt động cộng đồng

Hoạt động cộng đồng là hình thức tổ chức không chỉ tác động đến học sinh mà tới cả các thành viên cộng đồng. Nhờ các hoạt động này, học sinh có cơ hội khẳng định mình trong cộng đồng, qua đó hình thành và phát triển ý thức “mình vì mọi người, mọi người vì mình”. Việc học sinh tham gia các hoạt động cộng đồng nhằm tăng cường sự hiểu biết và sự quan tâm của học sinh đối với các vấn đề xã hội như vấn đề môi trường, an toàn giao thông, an toàn xã hội,... giúp học sinh có ý thức hành động vì cộng đồng; tập dượt cho học sinh tham gia giải quyết những vấn đề xã hội; phát triển ở học sinh một số kỹ năng cần thiết như kỹ năng hợp tác, kỹ năng thu thập thông tin, kỹ năng đánh giá và kỹ năng ra quyết định.

Khi tổ chức trải nghiệm xã hội theo hình thức cho học sinh tham gia hoạt động cộng đồng, GV nên thực hiện theo các bước như sau:

Bước 1: GV lựa chọn chủ đề trải nghiệm, hình thức tổ chức và địa điểm thực hiện, sau đó xây dựng kế hoạch cụ thể và đề xuất với nhà trường.

Bước 2: GV phổ biến mục đích, yêu cầu; giao nhiệm vụ, hướng dẫn phương pháp thực hiện và nêu rõ sản phẩm, cách đánh giá hoạt động cho HS. Đây là một trong các yếu tố quan trọng để tạo nên sự thành công của hoạt động.

Bước 3: GV tổ chức hoạt động hướng dẫn và hỗ trợ HS trong suốt quá trình thực hiện.

Bước 4: Kết thúc hoạt động, GV yêu cầu HS hoàn thành sản phẩm và đánh giá theo tiêu chí đã có trong kế hoạch.

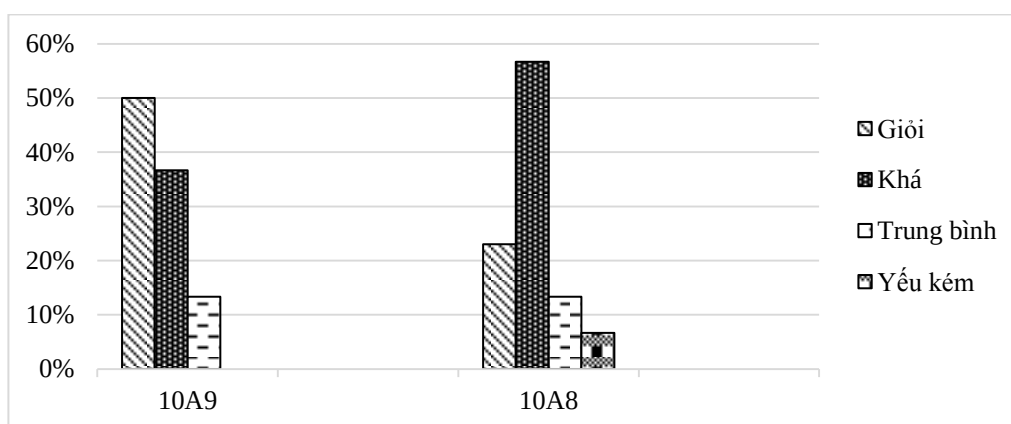
Ví dụ: Khi dạy học nội dung: Đời sống vật chất và tinh thần của cộng đồng các dân tộc Việt Nam, GV có thể tổ chức cho HS tham gia hoạt động lễ hội tại khu di tích lịch sử - văn hoá lễ hội Đền Hùng.

3.4. Kết quả thử nghiệm

Thử nghiệm sư phạm nhằm kiểm nghiệm thực tế dạy học lịch sử lớp 10 ở trường THPT Đồng Hỷ, thành phố Thái Nguyên về tổ chức hoạt động trải nghiệm xã hội cho học sinh. Bởi vì, trong bất kỳ hoạt động học tập hay nghiên cứu nào đều phải tuân thủ nguyên tắc thực tiễn. Thông qua đó, tác giả tiến hành thực hiện giảng dạy chủ đề “Cộng đồng các dân tộc Việt Nam”. Để tiến hành thực nghiệm, tác giả đã xây dựng hai kế hoạch bài dạy khác nhau cho cùng một chủ đề. Kế hoạch bài dạy đối chứng được thực hiện tại lớp 10A8 (gồm 30 học sinh) và lớp 10A9 (30 học sinh), dạy theo phương pháp truyền thống. Sau khi dạy thực nghiệm, tác giả đã tiến hành kiểm tra, đánh giá. Số liệu tại bảng 1 và hình 1 là kết quả tổng hợp và kiểm tra kết quả giờ học đối với việc sử dụng hai kế hoạch dạy học khác nhau. Qua số liệu ở hình 1 có thể thấy rằng, lớp thử nghiệm có số HS đạt điểm khá giỏi cao hơn, số HS đạt điểm trung bình ít hơn so với lớp đối chứng; đặc biệt, ở lớp thử nghiệm không có HS đạt điểm yếu. Bên cạnh đó, trong giờ thử nghiệm, hứng thú học tập và sự tập trung của HS tăng lên rất nhiều.

Bảng 1. Tổng hợp, đối chiếu kết quả thử nghiệm của hai lớp 10A8 và 10A9

Lớp	Điểm			
	Giỏi	Khá	Trung bình	Yếu kém
Thử nghiệm Lớp 10A9 (30 học sinh)	15 (50%)	11 (36,67%)	4 (13,33%)	0 (0%)
Đối chứng Lớp 10A8 (30 học sinh)	7 (23,33%)	17 (56,67%)	4 (13,33%)	2 (6,67%)
Mức chênh lệch	26,67%	20%	0%	6,67%

Hình 1. Đối chiếu kết quả thử nghiệm

Qua thử nghiệm sư phạm, nghiên cứu nhận thấy được hiệu quả của việc tổ chức hoạt động trải nghiệm xã hội trong dạy học lịch sử ở trường THPT. Những tư liệu, hiện vật cần được đưa vào bài vừa đủ, không làm nặng nề kiến thức trong giờ học, tạo được hứng thú học tập, học sinh thích thú khi được tiếp cận, quan sát các sản phẩm trưng bày. Từ đó, các em chủ động lĩnh hội kiến thức. Vận dụng và tổ chức hoạt động trải nghiệm xã hội trong dạy học lịch sử có tác dụng rõ rệt trên cả ba mặt: kỹ năng, thái độ, tư tưởng. Tuy nhiên, để sử dụng hiệu quả mô hình này, giáo viên phải đầu tư thời gian, nghiên cứu kỹ lưỡng, từ chọn lọc tư liệu sử dụng cho đến các phương thức tổ chức học tập.

Thử nghiệm trên hai lớp có năng lực nhận thức là như nhau, nhưng kết quả cho thấy điểm trung bình của lớp thực nghiệm cao hơn lớp đối chứng, điều này cho thấy những biện pháp mà tác giả đưa ra có tính khả thi. Đối với lớp thử nghiệm, được tiếp cận với phương thức dạy học mới, thấy rõ được sự hứng thú của các em đối với tiết học, các em hăng hái tham gia hoạt động, hoàn thành tốt các nhiệm vụ học tập. Bên cạnh đó, học sinh được quan sát, học tập với các hiện vật chân thực, còn phát huy được tính chủ động, sáng tạo của các em. Mặt khác, việc tham gia tích cực các hoạt động học tập còn phát triển được các khả năng, kỹ năng cần thiết, biết cách tự học, tự nghiên cứu và nắm bắt những kiến thức cơ bản.

Bên cạnh đó, tác giả cũng đã tiến hành phỏng vấn một số học sinh lớp thử nghiệm. Học sinh khi được hỏi về cảm nhận về tiết học khi được tham quan, được tham gia hoạt động trải nghiệm, các em cảm thấy hứng thú. Thông qua làm việc nhóm, các em hiểu được các bạn và tạo ra sự gắn bó với nhóm. Các em cũng được phát triển những kỹ năng như kỹ năng thu nhập thông tin, sử lý thông tin, kỹ năng làm việc nhóm,...

Trên cơ sở thử nghiệm, xử lý kết quả, tác giả nhận thấy việc vận dụng tổ chức hoạt động trải nghiệm xã hội trong dạy học lịch sử ở trường THPT nếu được chuẩn bị chu đáo, phù hợp, sáng tạo sẽ góp phần nâng cao chất lượng kết quả học tập môn lịch sử ở trường THPT.

4. Kết luận

Bài viết đã làm rõ một số vấn đề quan trọng như nêu ra khái niệm hoạt động trải nghiệm xã hội, một số biện pháp tổ chức trải nghiệm xã hội trong dạy học Lịch sử. Thông qua thực nghiệm sư phạm tại trường phổ thông, tác giả nhận thấy hầu hết học sinh đều rất tích cực, chủ động học tập, hứng thú với các giờ học, các hoạt động giáo dục hướng tới trải nghiệm xã hội.

Trong quá trình dạy học, người giáo viên nên linh hoạt vận dụng nhiều phương pháp dạy học tích cực để HS được phát triển một cách tối ưu nhất. Từ đó, các em học sinh nhận thức được rằng, bản thân cần hình thành nhiều kỹ năng hơn và cần chủ động tiếp thu kiến thức. Nếu các biện pháp đề xuất được triển khai một cách khoa học và đồng bộ thì chắc chắn sẽ nâng cao chất lượng học tập Lịch sử cho học sinh ở các trường THPT hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] T. A. H. Pham, "Organized an educational experience on disaster prevention for students in grades 4 and 5 in association with Hai Phong locality," *Vietnam Journal of Education*, special issue, pp. 199-203, December 2019.
- [2] H. P. Tran, "Assessed the activities of experiencing literature in the direction of developing students' ability," *Vietnam Journal of Education*, vol. 476, no. 2, pp. 38-42, April 2020.
- [3] T. G. Tran, T. K. Kinh, and T. H. V. Ngo, "Design activities to experience nature to develop communication and cooperation capacity for junior high school students," *Vietnam Journal of Education*, vol. 492, no. 2, pp. 40-45, December 2020.
- [4] C. K. Hoang, T. T. H. Nguyen, T. B. H. Dang, and T. Do, "Designed experience activities with the theme of "artistic creation" for junior students in the vocational experience program," *Vietnam Journal of Education*, vol. 492, no. 2, pp. 49-53, December 2020.
- [5] T. Q. T. Le and H. P. Tran, "Designed an experiential game to teach legends to 6th grade students," *Vietnam Journal of Education*, vol. 489, no. 1, pp. 21-26, November 2020.
- [6] X. P. Vu and D. T. Nguyen, "Organizes experiential activities for Karate Club in Binh Duong province elementary schools," *Vietnam Journal of Education*, special issue, no. 2, pp. 171-175, May 2020.
- [7] T. N. Pham, "Organizes experiential activities for students in teaching technology 8 in the form of project teaching," *Vietnam Journal of Education*, special issue, pp. 210-219, December 2019.